למדורה. שמוקפת קדירות והאש באמלע. אף כאן המפה והלחם

באמלע והקערות סביב: כל שאין תחתיה כו'. דאמרינן בפסחים

הגשמים בשביל הטיט: אלא סנדלים

בימות החמה. שמניחים שם עד ימות

הגשמים שילטרך להם: לאולר

בלום. בסמ"ך כמו עיסה בלוסה

במסכת שבת בפרק כלל גדול (דף עו:)

עיסה מעורבת ממינין הרבה וכן

אוצר בלוס (גיטין דף סז.) מינין הרבה

מעורבין בתוכה ביחד וכן מיטת עם

הארץ כל דבר מניחין תחת מטתן

אוכלין וכלים: רבי בנאה. אדם גדול וחשוב היה לפיכך ניתן לו רשות

ליכנס בקברי לדיקים אבל אחר לא

כדאמרי׳ (חולין דף ז:) גדולים לדיקים

במיתתן יותר מבחייהן והיה נכנס

במערות ומודד מדת ארכן מבפנים

ואח"כ מודד מבחון כנגדן ועשה שם

ליון סיד כדי להכיר מקום הטומאה

ולא יביאו טהרות דרך כאן שלא

יאסיל על הקבר: אשכחיה לאליעור.

דתניא במסכת דרך ארץה דשבעה לדיקים קיימין שלא מתו וקא חשיב

בהדייהו אליעזר עבד אברהם:

בכנפה. בין זרועותיה: א"ל. רבי

בנאה לאליעור: זיל אימא ליה. לאברהם:

בנחה קחי חבבת. ותן לו רשות ליכנס:

אמר ליה ליעול. דאין כאן חולפא

דאיגנינא באנפיה בכנפה דשרה:

דמידע ידיע דילר הרע בהאי עלמא

ליכא. ולא לריכנא לאילטנועי מיניה:

ה"ג על עיין ונפיק. נכנס ר' בנאה

ונסתכל מדת אורך המערה ויצא

ואח"כ ליין מבחוץ: למערתא דאדם

הרחשון. כדדרשינן בעירובין (דף נג.)

ממרא קרית ארבעי א"ר ינחק קרית

ארבע זוגות אדם וחוה אברהם

ושרה ילחק ורבקה יעקב ולחה:

בדמות דיוקני. יעקב דאמרינן בסמוך

שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם

הרחשון: בדיוקני עלמה. דהיינו

אדם הראשון דכתיב ביה ובראשית א)

בצלם אלהים ברא אותו: הא בעינא

לליוני. מבחוץ ולפיכך לריך אני

(דף קיב.) אוכלין תחת המטה אפי' מחופין בכלי ברזל רוח רעה

רבינו נרשום

למדורה. שיושבין סביבה קדרות כך מניח גלוי מכאן ומכאן ומקיף קערות סביב המפה: כל שאין

. תחתיה אלא סנדלין בימות

החמה. לפי שבימות החמה

שאין טיט נועלין מנעלין ומשמרין הסנדלין עד לימות הגשמים ואותן

ומשמרין הסנדלין עו לימות הגשמים ואותן סנדלין יהיו מונחין תחתיהן

. בימות החמה ולא יותר. וכן

. בימות הגשמים [משמרין] המנעלים לפי שאסור

מפני שרוח רעה שורה עליהן: ושל ע"ה. שאינו

מהפיד מויח הכל חחח

מטתו ודומה לאוצר בלום מטתו ודומה לאוצר בלום כאוצר המאכל שמניחין בו רוב מינין: הוה

מצייז מערתא (אתא) היה

ומכוין באיזה מקום מונחין

. הקברים בתוכה ומצייז אותו

. מקום שלא יכנסו שם כהנים ויאכלו טהרות מפני

ושאר מקום המערה שלא

. היו הקברים כנגדה מותר

לעבור על גבה: דיצר בהאי עלמא ליכא. דאינו צריך להניח מפני שרה שלא יכנס: בדמות דיוקני.

שדמותו של אברהם כדמות

אדם הראשון: בדיוקני עצמה. של אדם הראשון. אל תסתכל שנברא בצלם

בעינא ליכנס למערה שלו בשביל לציין: אמרה לו בת

קול אין את צריך כמדת

כאדם הראשון. ולמ״ד דמערת המכפלה שהיתה

. כיבות המכפירה שהיתה כפולה בית ועליה היו הכי קאמרי לר' בנאה כמדת

כך מדת התחתונה ששם

. אדם הראשון: דאודרי.

. דבר העשוי ממוכין צמר

זבו העשה ממוכין צמו שגוררין מן הבגדים: בסתרקי. כרים וכסתות ומצעות עשוין מאודרין: באיסורא. דונות: אזלא

דביתהו לבי מלכא אמרה

היינו בהמה ששחטו אותה

ופסקו ראשה והפשיטו העור שלה ועשו ממנו נוד

לשאוב בו מים מן הבור: הואיל וחכים כולי האי

הואיל וחכים כולי האי ליתיב אבבא. דחצר המלך: באבולא. על גב השער.

נכנס במערה ומדד

ל) [עירובין נג.], ב) ב״מ פד,
ג) ק״א ל״ג, ד) [גי הערוך
דאודדא פי טלה], ה) [ד״א
זוטא פ״א], ו) [בראשים לה],

גליון הש"ם

גמרא חבומו קיברא. עיין אליה רבה א״ח סימן תקסח . ס״ק ט״ו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דרב טובי בר מתנה תפשיה אתא אביי כל"ל ותיבת בדיקניה נמחק: (3) שם אים לכו חיותא א"ל אין אים לכ לכת חיותא א"ל אין אים לכו בסתכקי א"ל אין: (ג) שם כלא סהדי וכלא ראיה כלא סהדי וכלא אמיוהו: (ד) תום' ד"ה מליין מערתא משום דקא סבר

מוסף רש"י

כל שאין תחתיה אלא סנדלין בימות החמה כו׳. של בעל הבית שנותנם שם, כשהוא בא לשכב ולישן חולך מנעליו ונותנן תחת מטתו, אבל לחת תחתיה דברים **שני בתים. היו כה** (ערובין ונו. שופריה, זיהרורי מארו וכא.). שושו יה. ויאדולי ממולו ו**קילון עול פניו** (ב"מ פד. וער*י* רש"י כתובות יז.).

מוסף תוספות

א. ואמאי מסיים מערתא דבני נח. למנ״ן, וכל שהיה קודם הדיבור קודם מתן . תורה ביז של עובד בוכבים ביז של ישראל קרי כוכבים בין של ישו אל קוד ליה קבר בן נח. רש"י נזיל נד. ב. ובפ"ק דמ"ק (ה.) אמרינן דאין מציינים על רבר שאינו מטמא באהל. תוס' נזיר נד.

מצירן מערתא. משום (ד) דקבר סתום טומאה בוקעת ועולה כדחמר בכמה דוכתי וח"ת והח אין קברי עובדי כוכבים מטמחים בחהל משום דחין קרויין אדם א וחפילו רבנן דפליגי חר׳ שמעון שורה עליהן: דרך לנעול מנעלין בימות החמה וסנדלים בימות (יכמת שא) ואמרי דמטמאים באהל מ"מ בקבר שלפני הדיבור לא

מרבה לה בנזיר (דף נד.) אלא לענין נגיעה - או בקבר לרבות קבר שלפני הדיבור ומקרא דכתב גבי נגיעה מרבי לה התם ויש לומר דאברהם נקרא אדם דכתיב האדם הגדול וכן אדם הראשון ולהכי אין למעטם מקרא דאדם [וע"ע תוס' יבמות סא. ב"ה קברין:

למדורה וקדרות מקיפות אותה ממה של תלמידי חכמים כיצד כל שאין תחתיה אלא סנדלין בימות החמה ומנעלין בימות הגשמים ושל עם הארץ דומה לאוצר בלום: ר' בנאה הוה קא מציין מערתא כי ממא למערתא דאברהם אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי קמי בבא א"ל מאי קא עביד אברהם

א"ל גאני בכנפה דשרה וקא מעיינא ליה ברישיה א"ל זיל אימא ליה בנאה קאי אבבא א"ל ליעול מידע ידיע דיצר בהאי עלמא ליכא עייל עייז ונפק כי ממא למערתא דאדם הראשון יצתה בת קול ואמרה נסתכלת בדמות דיוקני בדיוקני עצמה אל תסתכל הא בעינא לציוני מערתא כמדת החיצונה כך מדת הפנימית ולמ"ד שני בתים זו למעלה מזו כמדת עליונה כך מדת התחתונה א"ר בנאה נסתכלתי בשני עקיביו ודומים לשני גלגלי חמה הכל בפני שרה כקוף בפני אדם שרה בפני חוה כקוף בפני אדם חוה בפני אדם כקוף בפני אדם אדם בפני שכינה כקוף בפני אדם ישופריה דרב כהנא ים (מעין שופריה דרב שופריה דרב) מעין שופריה דרבי אבהו שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון ההוא אמגושא דהוה חטיט שכבי כי מטא אמערתא דרב טובי בר מתנה תפשיה (6) בדיקניה אתא אביי א"ל במטותא מינך שבקיה לשנה אחריתי הדר אתא תפשיה בדיקניה אתא אביי לא שבקיה עד דאייתי מספרא וגזיא לדיקניה ההוא דאמר להו חביתא דעפרא לחד בראי חביתא דגרמי לחד בראי חביתא יידאודרא לחד בראי לא הוו ידעי מאי קאמר להו אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו אית לכו ארעא אמרו ליה אין אית לכו חיותא 🌣 אין אית לכו בסתרקי אין אי הכי הכי קאמר לכו ההוא גברא דשמעה לדביתהו דקא אמרה לברתה אמאי לא צניעת באיסורא הך איתתא עשרה בני אית לה ולית לי מאבוך אלא חד כי שכיב אמר להו כל נכסי לחד ברא לא ידעי להי מינייהו אתו לִקמיה דרבי בנאה אמר להו זילו °חבומו קברא דאבוכון עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו שבקא אזלו כולהו ההוא דבריה הוה לא אזל אמר להו כולהו נכסי דהאי אזלו אכלו קורצא בי מלכא אמרי איכא גברא חד ביהודאי דקא מפיק ממונא מאנשי בלא סהדי ובלא ₪ מידי אתיוהו חבשוהו אזלא רביתהו אמרה להו עברא חד הוה לי פסקו לרישיה ופשמו למשכיה ואכלו בישריה וקא מלו ביה מיא ומשקו ביה לחברייא ולא קא יהבי לי דמי ולא אגריה לא ידעי מאי קא אמרה להו אמרי ניתו לחכימא דיהודאי ולימא קריוהו לר' בנאה אמר להו זרנוקא אמרה לכו אמרי הואיל וחכים כולי האי ליתיב אבבא ונידון דינא חזא דהוה כתיב באבולא כל דיין דמתקרי לדין לא שמיה דיין אמר להו אלא מעתה אתא איניש מעלמא ומזמין

מחלה מבפנים: למדוד החיצונה. שבה ג' אבות ואמהות כך מדת הפנימית. וכמאן דדריש מכפלה שני בתים זה לפנים מזה ופלוגתא דרב ושמואל היא בכילד מעברין (עירובין דף נג.): כך מדם הפחסונה. ודי לך בליון עליונה: בשני עקיביו של אדם הראשון כו'. והאי דכתיב [בראשית ג] כי עפר אתה ואל עפר תשוב הא פרכינן ליה במסכת שבת בפרק שואל (דף קנב:) ומוקמינן לה ההוא שעה אחת קודם תחיית המתים: שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב. ובהשוכר את הפועלים [ב"ת פד.] פריך וליחשוב נתי ר' יוחנן ומשני הדרת פנים לא הויא ליה: אמגושא. מכשף: חטיע שכבי. חופר המתים להפשיטם בגדיהם: אפא אביי כו'. בשביל שהיה העובד כוכבים אוהבו: ההוא דאמר להו. מלוה מחמת מיתה היה ומחלק נכסיו לבניו על פיו: **הביחה דעפרה**. אני מניח לאחד מבני. ודרך חכמה אמר שלא יבינו הכל שהוא עשיר ובעל נכסים: **הביחה דגרמי**. חבית מלא עצמות: **אודרה**. מוכין: **אית לכו ארעה**. נשתייר לכם קרקע מאביכם דאם כן היינו חביתא דעפרא. והבהמות שיש בהן עלמות זהו חביתא דגרמי: בוססרקי. כל מיני בגדים עשויין ממוכין: לחד ברא. לאחד מבני אותו שיבררו בית דין: חבוטו. הכו הכאות על קברו. ולנסותן נתכוין שאותן שהן ממזרים הן עזי פנים וילכו לחבוט: אמר להו כולהו נכסי דהאי. שלא רצה לחבוט על קברו של אביו שוה הוא הצנוע שבכם ומסתברא דלוה אהב יותר. ויפה דן רבי בנאה דלא שייך הכא אלא שודא דדייני והיינו שודא שלא רצה לחבוט והכי נמי אמרינן גבי ההוא דאמר נכסי לטוביה כו' (כסובות דף פה): אולו. משעה האחין: אכלו ביה קורלא. הלשינו עליו: אולא דביסהו. דרבי בנאה ללעוק אל בית המלך בלשון חכמה כדי שלא יבינו הם אלא על ידי בעלה: ו**אללו בישריה.** של עבד: ו**קמלו כיה מיא.** שואבים בו מים בעורו ומשקו ביה בעורו לחברייא לבני השיבה: לחכימא דיהודאי. לרבי בנאה: זרנוקא. נוד של עור. וכך אמרה תייש הוה לי וגולוהו ממני ושחטוהו ואכלו את הבשר ומן העור עשו חמת ושואבין בו מים ושותין בו: באבולא. על דלתות השער היה כתוב כדי שילמדו משם בני אדם: כל דיין. המיוחד לדון דיני העיר וזימנין דמיתקרי לדינא שחובעין אותו לדין על ממון שתובעין ממנו: **לא שמיה דיין.** ופסול לדון דכיון דאוהב בצע הוא יקבל שוחד: